

אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

קווי יסוד לתקופת המשנה.

שנה"ל: תשע"ח

שם המרצה: אביתר זנבר .

מסלול/התמחות: תולדות עם ישראל.

היקף שעות: 30 שעות.

תוכן הקורס ומטרות הקורס/רציונל

מטרתו העיקרית של הקורס הינה ניתוח והבנה של מאורעות היסטוריים מרכזיים בתקופה הנידונה תוך כדי היכרות עם המקורות ההיסטוריים הראשוניים לתקופה זו, כמו כן נעמוד על הנרטיבים המחקריים השונים הנוגעים לתקופה זו בעם ישראל.
בקורס נתמקד, מבחינה כרונולוגית, ממרד החורבן (70-66 לספ"נ) ועד לימי רבי יהודה הנשיא וחתירת המשנה. (220 לספ"נ).
מבחינה גיאוגרפית הקורס יתמקד בעיקר בנעשה בארץ-ישראל אך נעסוק גם בפזורה היהודית ויחסה לנעשה בארץ-ישראל.

ראשי פרקים/יחידות הוראה בקורס

1. מבוא

- א. תיקוף- הגדרה ואפיון כללי של התקופה הנידונה.
- ב. המקורות לחקר התקופה- הכרת המקורות הראשוניים לתקופה הנידונה.

2. השלכות מרד החורבן על החברה היהודית בארץ ישראל.

- א. הקמת יבנה ע"י ריב"ז לאחר מרד החורבן.
- ב. השלכות דמוגרפיות, תרבותיות, כלכליות ורוחניות על היהודים בארץ ישראל לאחר מרד החורבן.

קמפוס רחובות

רחוב הרב שטיינמן 3
ת"ד 1106, רחובות 76110
טלפון: 08-9485662
פקס: 08-9485686
דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה

אלקנה, ד"י אפרים
מיקוד 44814
טלפון: 03-9061301
פקס: 03-9061342
דוא"ל: dekan@orot.ac.il

אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

3. תקופת יבנה בימי ריב"ז

א. תקנות ריב"ז.

ב. אופוזיציה לריב"ז.

4. המרכז ביבנה בימי רבן גמליאל

א. פועלו של רבן גמליאל.

5. מרידות היהודים בתקופת המשנה

א. מרד התפוצות והקשרו הארצישראלי.

ב. מרד בר-כוכבא, גזרות השמד והמעבר לגליל.

6. הפזורה היהודית בתקופת המשנה

א. יחסם של התנאים לגלות ול'ארץ העמים'.

ב. קשרי יהודי ארץ-ישראל עם יהודי התפוצות.

7. שלהי תקופת התנאים.

א. דור אושא: התעוררות רוחנית וכלכלית.

ב. רבי יהודה הנשיא: חתימת המשנה ומעבר לתקופת התלמוד.

ג. וחובות/דרישות הקורס

משלוח הקורס

מעבר להשתתפות אקטיבית יחוייב הסטודנט ב-3 משלוח (מתוך 4 שיינתנו המהלך הקורס) אשר יהוו 60% מהציון הסופי (20% לכל מטלה). בנוסף יחוייב הסטודנט בעבודה לסיכום הקורס (40%). העבודה תכלול את החומר הנלמד ברמת הידע וכן ניתוח היסטורי ביקורתי של מקור היסטורי לאור המיומנויות שרכש במפגשי הקורס.

דרכי התקשרות עם המרצה

פלאפון: 0509066939

דואר אלקטרוני: evizanbar@gmail.com

קמפוס רחובות

רחוב הרב שטיינמן 3
ת"ד 1106, רחובות 76110
טלפון: 08-9485662
פקס: 08-9485686
דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה

אלקנה, ד"נ אפרים
מיקוד 44814
טלפון: 03-9061301
פקס: 03-9061342
דוא"ל: dekan@orot.ac.il

אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

ביבליוגרפיה

- מ"ד הר, 'שאלת הפיריודיזאציה של ימי בית שני ותקופת המשנה והתלמוד בתולדות ישראל', א' מירסקי ואחרים (עורכים), גלות אחר גאולה: מחקרים בתולדות עם ישראל מוגשים לפרופסור חיים ביינארט למלאות לו שבעים שנה, ירושלים תשמ"ח, עמ' 64-74.
- י"ל ליון, מעמד החכמים בארץ-ישראל בתקופת התלמוד, ירושלים תשמ"ו, עמ' 3-7.
- מ"ד הר, 'תפיסת ההיסטוריה אצל חז"ל', דברי הקונגרס העולמי הששי למדעי היהדות, ג (תשל"ז), עמ' 129-142.
- א' אופנהיימר, הגליל בתקופת המשנה, ירושלים תשנ"ב, עמ' 45-84.
- ש' ספראי, 'התאוששות היישוב היהודי בדור יבנה', בתוך: צ' ברס ואחרים (עורכים), ארץ-ישראל מחורבן בית שני ועד הכיבוש המוסלמי, ח"א, היסטוריה מדינית, חברתית ותרבותית, ירושלים תשמ"ב, עמ' 18-37;
- א' אופנהיימר, 'מרד בר-כוכבא', בתוך: צ' ברס ואחרים (עורכים), ארץ-ישראל מחורבן בית שני ועד הכיבוש המוסלמי, ח"א, היסטוריה מדינית, חברתית ותרבותית, ירושלים תשמ"ב, עמ' 71-40.
- י' ל' ליון, 'תקופתו של רבי יהודה הנשיא', בתוך: צ' ברס ואחרים (עורכים), ארץ-ישראל מחורבן בית שני ועד הכיבוש המוסלמי, ח"א, היסטוריה מדינית, חברתית ותרבותית, ירושלים תשמ"ב, עמ' 94-115.
- א' כשר, 'זיקתן של הערים ההלניסטיות בארץ-ישראל לגזירת הצלם של גאיוס קאליגולה', ציון נא (תשמ"ו), עמ' 135-151.
- א' כשר, 'יהודים וגויים בעולם העתיק', קתדרה, 74 (תשנ"ה), עמ' 32-38.
- א' כשר, 'הרקע הסיבתי והנסיבתי של מלחמת היהודים ברומאים', בתוך: הנ"ל (עורך), המרד הגדול – הסיבות והנסיבות לפריצתו, ירושלים תשמ"ג, עמ' 9-92.
- א' שליט, 'דרכי הפוליטיקה המזרחית של רומי מנירון ועד טריינוס', תרביץ, 7 (תרצ"ו), עמ' 159-180.
- ג' אלון, 'הליכתו של רבן יוחנן בן זכאי ליבנה', מחקרים בתולדות ישראל, א, תל-אביב תשכ"ז, עמ' 219-252.
- א' שליט, 'נבואותיהם של יוסף בן מתתיהו ורבן יוחנן בן זכאי על עליית אספסיאנוס לשלטון', בתוך: ש' ליברמן (עורך), ספר היובל לכבוד שלום בארון, ירושלים תשל"ה, עמ' 397-432.
- ר' ינקלביץ, 'חילות-העזר מקיסריה וסבאסטיה כגורם במרד החורבן', תרביץ, מט/א (תש"ם),

קמפוס אלקנא' 42-33

אלקנה, ד"נ אפרים

מיקוד 44814

טלפון: 03-9061301

פקס: 03-9061342

דוא"ל: dekan@orot.ac.il

קמפוס רחובות

רחוב הרב שטיינמן 3

ת"ד 1106, רחובות 76110

טלפון: 08-9485662

פקס: 08-9485686

דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

אורות ישראל

מכללה אקדמית לחינוך

מייסודן של מכללות מורשת יעקב ואורות ישראל

בס"ד

- ג' אלון, 'נשיאותו של רבן יוחנן בן זכאי', מחקרים בתולדות ישראל, א, תל-אביב תשכ"ז, עמ' 253-273.
- ש' ספראי, 'התאוששות הישוב היהודי בדור יבנה', צ' ברס ואחרים (עורכים), ארץ ישראל מחורבן בית שני ועד הכיבוש המוסלמי, א, ירושלים תשמ"ב, עמ' 18-39.
- מ' בר, חכמי המשנה והתלמוד – הגותם פועלם ומנהיגותם, רמת-גן תשע"א, עמ' 1-250.
- מ' שטרן, מחקרים בתולדות ישראל בימי הבית השני, ירושלים תשס"ה.
- י' ל' לוי, מעמד החכמים בארץ-ישראל בימי התלמוד, ירושלים תשמ"ו.
- י' שוורץ, ארץ-יהודה מחורבן בית שני ועד הכיבוש הערבי, ירושלים תשמ"ו.
- ז' ספראי, הקהילה היהודית בארץ-ישראל בתקופת המשנה והתלמוד, ירושלים תשנ"ה.
- מ' מור, מרד בר-כוכבא – עוצמתו והיקפו, ירושלים תשנ"א.
- א' אופנהיימר, 'הגליל בימי רבי יהודה הנשיא', הגליל בתקופת המשנה, ירושלים תשנ"א, עמ' 60-84.
- י' לוי, 'תקופתו של רבי יהודה הנשיא', צ' ברס ואחרים (עורכים), ארץ ישראל מחורבן בית שני ועד הכיבוש המוסלמי, א, ירושלים תשמ"ב, עמ' 93-118.
- E. Schürer, The History of the Jewish People in the Age of Jesus-Christ, I, (Revised and Edited by: G. Vermes, F. Millar and M. Black), Edinburgh 1973, pp. 484-557.
- M. Goodman, Rome and Jerusalem: The Clash of Ancient Civilizations, London 2008.
- Gruen, E. S., Diaspora: Jews amidst Greeks and Romans, London 2002.

קמפוס רחובות

רחוב הרב שטיינמן 3
ת"ד 1106, רחובות 76110
טלפון: 08-9485662
פקס: 08-9485686
דוא"ל: sima-c@mor.ac.il

קמפוס אלקנה

אלקנה, ד"נ אפרים
מיקוד 44814
טלפון: 03-9061301
פקס: 03-9061342
דוא"ל: dekan@orot.ac.il